Autor Guste Santini
Srijeda, 18 Listopad 2000 14:39

Više godina ukazujem kako je u ocjeni učinkovitosti hrvatskog gospodarstva usporedba sa rezultatima u susjednoj nam državi Sloveniji, s kojom djelimo dio zajedničke povjesti, od presudnog značaja.

Kvantitativni podaci pokazuju da nam se Slovenija svakim danom sve više udaljava. Ništa novog. Ništa nepoznatog za ekonomske analitičare. Šira javnost tek nagađa odlazeći u Sloveniju i zamječujući da se ona stalno mjenja.

Privredni je vjesnik dosljedno svojoj tradiciji u zadnjem broju od 16. listpodada 2000. godine na gotovo petanestak stranica obradio "Gospodarsku panoramu" Slovenije. Prilog nam pruža velik broj promišljanja vodećih djelatnika iz susjedne nam Slovenije koji nizu aktuelnih i zahtjevnih pitanja iznose iskustva svoje zemlje što, usput, komentiraju svojim promišljanjima. Stoga najprije čestitam Privrednom vjesniku. Slijedeće je što želim sugerirati da nastavi u ovoj maniri, a čitaoce pozivam da dužnom pažnjom pročitaju i razmisle o napisanom.

Svakako, po mome mišljenju, najznačajniji prilog se odnosi na razgovor sa uglednim, starijoj generaciji ekonomista poznatim, **Dr. Jože Mencingerom**. Naslov intervjua je vrlo znakovit i upozoravajući za hrvatska očekivanja:
"Strana ulaganja ne mogu spasiti nijednu privredu".
Mnogi su razlozi zašto želim naglasiti ovaj intervju.

Prvo. Prof. Mencinger je jedan od najuglednijih ekonomista prethodne Jugoslavije i bio je bliski suradnik prof. Aleksandra Bajta kojeg mnogi smatraju najboljim poznavaocem strukture i sistema prethodne Jugoslavije. Njegova znamenita "Gospodarska gibanja" bila su izraz novih vjetrova u pogledu analitičkog instrumentarija tadašnjeg vremena.

Znanja koja su se u Institutu koncentrirala kao i mladi stručnjaci koji su "odrasli"u tom Institutu danas imaju odlučujuću ulogu u Slovenskoj privredi. Toliko za uvod.

Drugo. Prof. Mencinger vrlo sažeto, ne ispuštajući bitno, prikazuje kako se je iz samoupravnog sistema prirodnim tijekom mjenjao samoupravni u tržišni sistem primjeren Slovenskim uvjetima. Pri tome je ukazao na dva temeljna problema. Prvi se sastoji u **politici klizanja tolara čime je eksplicite izrazo nepotrebnost slamanja inflacije u kratkom roku.**
Što više, izrazio je, gotovo bi se moglo reći, zadovoljstvo što MMF tada nije mogao diktirati politiku (kao što je to bio slučaj sa Hrvatskom) pa je Slovenija sama izabrala za svoju privredu najbolje rješenje. Rezultat je poznat. Slovenija je danas bitno smanjila svoju strukturnu (troškovnu) inflaciju i tolar se pokazuje iz dana u dan sve stabilnijom valutom. Drugim riječima, smatra da nije potrebno fiksirati tečaj nacionalne valute. Što više to smatra štetnim. U tom smislu Stjepan Zdunić je vrlo blizak iznijetim stavovima prof. Mencingera.

Pitanje privatizacije drugi je značajan problem kojeg želim istaknuti. Prof. Mencinger **nije zagovarao trenutnu privatizaciju već je smatrao da je to potrebno učiniti postepeno.**
Prijedlog nagle privatizacije koji im je sugerirao prof. Sachs bila je druga krajnost. Izabrali su srednji put privatizacije koji se pokazao boljim nego u drugim zemljama u tranziciji. Ono što je bitno da novo izabrana vlast nije smjenjivala "crvene" direktore jer se je, ispravno ocjenilo, da u

tom trenutku nije bilo boljih. Kod nas, koliko je meni poznato, najbliže tim stavovima je bio rad Ž. Rohatinskog i G. Santinija: "PRETVORBA; odakle dolazima…kamo idemo?" koji je također tražio nova rješenja polazeći iz prethodnog sistema.

Konačno, što je u naslovu podvučeno, prof. Mencinger smatra da su **inozemne investicije ipak "emergency exit" kada ne postoji nacionalna štednja**
kao što je to hrvatski slučaj. Moram istaknuti da potpuno podržavam stav profesora što potkrepljujem činjenicom jer stalno ukazujem na Radićevu krilaticu: "URADIŠE SVEGA BIŠE UŠTEDIŠE JOŠ I VIŠE".

Ističe profesor, sa čime se posebno slažem, da **uspješna poduzeća valja zadržati u nacionalnim okvirima** i ne prodavati ih strancima. U slučaju hrvatske to je: turizam, proizvodnja hrane u moru, proizvodnja zdrave hrane…….Ukoliko ima dovoljno znanja, smatram da ga u Hrvatskoj imamo dovoljno, tada je jasno da uspješna poduzeća jučer ne znači da to neće biti i sutra.

Šteta je što u napisu nema ništa o bankarskom sistemu Slovenije jer bi upravo iskustva iz financijske industrije bila posebno znakovita kada je riječ o razlikama između, pred deset godina, zemalja sličnog, da ne kažemo istog, privrednog sistema.

Ipak tekst nije moguće završiti a da se ne ukaže na mišljenje profesora da je potrebno **sačuvati nacionalnu industriju i poljoprivredu.**
Jasno pokazuje da je potentnost industrije i poljoprivrede pretpostavka razvoju usluga sa čime se slažemo.

Zaključno. **Hrvatska se nalazi u ozbiljnoj krizi. Bilo bi dobro političkim strankama da više vremena posvete analizi slovenskog "slučaja" iz kojeg možemo još uvijek mnogo naučiti.**